

Συνολικά 27 Φορείς Διαχείρισης ελέγχουν, περίπου, 1,7 εκατομμύρια εκτάρια προστατευόμενων εκτάσεων. Προσφάτως ορίστηκαν νέες διοικήσεις από το υπουργείο Περιβάλλοντος. Στην προσπάθεια αυτή οι Φορείς Διαχείρισης αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες και έλλειψη επαρκώς καταρτισμένου προσωπικού.

Οι προστατευόμενες περιοχές (υγρότοποι διεθνούς σημασίας της Συνθήκης Ραμσάρ, εθνικοί δρυμοί κ.ά.) βρίσκονται αντιμέτωπες με τις αδυναμίες του παρελθόντος και την πρόκληση του μέλλοντος. Παραμένει ζητούμενο, ο πολύτιμος περιβαλλοντικός πλούτος της Ελλάδας, με την πιο σπάνια βιοποικιλότητα της Ευρώπης, να αναδειχθεί ως πολύτιμο φυσικό απόθεμα και να τύχει αποτελεσματικής προστασίας από επιθετικές και ρυπογόνες δραστηριότητες, που παράγουν και αναπαράγουν μικρά και μεγάλα συμφέροντα, μέσα σε καθεστώς απραξίας της πολιτείας και ανοχής των τοπικών κοινωνιών.

Το «Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ», με τη συνεργασία των προέδρων των Φορέων Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο οδοιπορικό στα σπάνια «διαμάντια» της ελληνικής φύσης και, ταυτοχρόνως, καταγράφει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτές οι περιοχές, αλλά και τις δραστηριότητες άμεσης προτεραιότητας που ετοιμάζουν για να αντιμετωπίσουν προβλήματα και να διευρύνουν το δίκτυο προστασίας στις περιοχές του τομέα ευθύνης τους.

Στο μεταξύ, αποκαλυπτική είναι η Έκθεση Περιβαλλοντικών Επιδόσεων του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για την Ελλάδα, για τα έτη 2000-2009, η οποία διαπιστώνει τις μεγάλες πιέσεις που δέχονται οι οικολογικά ευαίσθητες και προστατευόμενες περιοχές, το έλλειμμα μέτρων, θεσμικών παρεμβάσεων και οικονομικών πόρων για την αποτελεσματικότερη προστασία τους σημειώνοντας παράλληλα και τα βή-

ας η εξεταστική ομάδα του ΟΟΣΑ διοργάνωσε, σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, συζητήσεις με εκπροσώπους όλων των υπουργείων και φορέων του Δημοσίου, καθώς και με τις παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, τους συνδικαλιστικούς φορείς και τις ΜΚΟ, το ΣτΕ και γενικά με εκπροσώπους της κοινωνίας στο σύνολό της.

Διαχείριση προστατευόμενων περιοχών

Αναλυτικότερα, στην έκθεση του ΟΟΣΑ σημειώνεται ότι: Κατά τις περασμένες δεκαετίες, οι προστατευόμενες περιοχές ήταν κυρίως δασικές περιοχές και περιοχές θήρευσης, υπό την ευθύνη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Όμως, ουσιαστικά υπεύθυνες για τη διατήρηση της φύσης παρέμεναν οι Περιφερειακές Δασικές Υπηρεσίες. Ο Νόμος 1999 περί χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης αποτέλεσε σημείο καμπής στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, συντελώντας στην ίδρυση ανεξάρτητων και αποτελούμενων από πολλούς παράγοντες Διαχειριστικών Φορέων. Οι Διαχειριστικοί Φορείς φέρουν τη συνολική ευθύνη για τη διατήρηση της φύσης, ενώ στην αρμοδιότητα των Περιφερειακών Δασικών Υπηρεσιών εμπίπτει μόνο η διαχείριση των δασών (όπως ορίζει η Δασική Υπηρεσία). Πρόκειται για μια στροφή, από μία προσέγγιση που εστίαζε στα δάση, προς μία γενικότερη προσέγγιση διατήρησης της φύσης, όπου δίνεται έμφαση σε μία πιο ολοκληρωμένη και πιο συμμετοχική διαχείριση.

Οι Διαχειριστικοί Φορείς είναι αρμόδιοι για πλήθος δραστηριοτήτων

Τα ελληνικά «διαμάντια» εκτεθει

ματα που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια.

Η εν λόγω έκθεση εξετάζει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις της χώρας και είναι το τελικό αποτέλεσμα μιας διαδικασίας που κράτησε ένα χρόνο, από το Φεβρουάριο 2008 έως το Φεβρουάριο 2009, κατά τη διάρκεια της οποί-

και κυρίως για τη σύνταξη και εφαρμογή πενταετών σχεδίων διαχείρισης (κατάταξη δραστηριοτήτων ανά προτεραιότητα και προσδιορισμός μέτρων διατήρησης), συνεισφέρουν στην εποπτεία και τον αποκλειστικό έλεγχο, παρόλο που οι περιφερειακές Δασικές Υπηρεσίες παραμένουν οι

Επιμέλεια: **ΑΡΓΥΡΗΣ ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ**
ΦΡΟΣΩ ΚΑΒΑΛΑΡΗ

πρωταρχικές αρχές επιβολής του νόμου. Τα συμβούλια των Φορέων Διαχείρισης αποτελούνται από επτά έως έντεκα μέλη που εκπροσωπούν μια σειρά από παράγοντες (κεντρικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, περιφερειακές Δασικές Υπηρεσίες, τοπικές ομάδες, επιστημονική κοινότητα και ΜΚΟ) και υπάγονται στο ΥΠΕΚΑ. Δημιουργήθηκαν 27 Διαχειριστικοί Φορείς, που ελέγχουν, περίπου, 1,7 εκατομμύρια εκτάρια προστατευόμενων εκτάσεων.

Κάποιοι Φορείς Διαχείρισης αντιμετώπισαν οικονομικές δυσκολίες και έλλειψη επαρκώς καταρτισμένου προσωπικού. Τα σχέδια διαχείρισης ορισμένων προστατευόμενων περιοχών τελούν ακόμα υπό προετοιμασία. Η διαχείριση προστατευόμενων περιοχών και η εφαρμογή του δικτύου «Natura 2000» έχουν σε γενικές γραμμές χρηματοδοτηθεί βάσει σχεδίων. Οι Φορείς Διαχείρισης σπανίως έχουν υιοθετήσει μέσα αυτοχρηματοδότησης (όπως τέλη εισόδου και εμπορία), καθώς έχουν βασιστεί κυρίως στα κεφάλαια της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακόμα και για να καλύψουν το λειτουργικό κόστος τους (το οποίο δεν συμπεριλαμβάνεται στον κρατικό προϋπολογισμό). Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη 2007-13 και τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα προβλέπουν 225 εκατομμύρια ευρώ (ευρωπαϊκή και εθνική συγχρηματοδότηση). Δαπάνες της τάξεως των 50 εκατ. ευρώ καλύφθηκαν μέσω του περιβαλλοντικού προγράμματος 2000-06 από το 2000. Το κοινοτικό χρηματοδοτικό μέσο «Life» έχει συγχρηματοδοτήσει 19 έργα συνολικού κόστους 28 εκατ. ευρώ. Περιορισμένη

σής που ανέρχονται σε 238 εκατ. ευρώ ετησίως.

Η επέκταση του δικτύου προστατευόμενων περιοχών συνεπάγεται περαιτέρω διαμάχες πάνω στη χρήση της γης και αποτελεί μεγάλη πρόκληση στον τομέα της διαχείρισης. Ο καθορισμός του καταλόγου «Natura 2000» και άλλων προστατευόμενων περιοχών, καθώς και η δημιουργία των Φορέων Διαχείρισης, αποτέλεσε συχνά μια συγκρουστική διαδικασία από την κορυφή προς τη βάση. Σε κάποιες περιπτώσεις, οι τοπικές αρχές και οι κάτοικοι δεν γνωρίζουν το καθεστώς προστασίας που διέπει την περιοχή τους. Ορισμένες τοπικές αρχές διστάζουν να αναγνωρίσουν την αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης και ισχυρίζονται ότι εκείνες διαθέτουν μεγαλύτερη εκπροσώπηση. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την επίτευξη κοινωνικής συναίνεσης για τις προστατευόμενες περιοχές, με ενημέρωση των τοπικών κοινοτήτων για τα σχετικά οφέλη και την εμπλοκή σχετικών παραγόντων στη λήψη αποφάσεων.

Η συνύπαρξη παράλληλων καθεστώτων προστασίας, η αλληλοεπικάλυψη διαχειριστικών ευθυνών και η έλλειψη καθεστώτος προστασίας και Φορέων Διαχείρισης, σε ορισμένα φυσικά οικοσυστήματα, παρεμποδίζουν την εφαρμογή μέτρων διατήρησης και την αποτελεσματική παρακολούθηση. Ο Έλληνας συνήγορος του πολίτη έχει επισημάνει επανειλημμένες υπεκφυγές σχετικές με προστατευτικά μέτρα και διαδικασίες περιβαλλοντικής αξιολόγησης, καθώς και καθυστερήσεις στην αποτροπή ή κατάσχεση παράνομων οικημάτων. Η Ελλάδα θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα νέα σχέδια και οι δυνατότητες δια-

μένα στην περιβαλλοντική κρίση

εθνική χρηματοδότηση (7,5 εκατ. ευρώ, την περίοδο 2000-2006) δόθηκε από το Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων του ΥΠΕΧΩΔΕ. Οι διαθέσιμοι πόροι δείχνουν να μην είναι επαρκείς σε σύγκριση με τις εκτιμώμενες χρηματοδοτικές απαιτήσεις της κυβέρνη-

χείρισης χρησιμοποιούνται και χρηματοδοτούνται με ορθό τρόπο, ώστε να εκπληρώνουν τους στόχους της ΕΕ για παύση της απώλειας βιοποικιλότητας μέχρι το 2010.

Προστασία των ειδών

Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ▶

την προστασία ενός μεγάλου αριθμού ειδών τοπικής χλωρίδας και άγριας ζωής και αυστηρούς ελέγχους στο διεθνές εμπόριο ειδών. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, ο αριθμός των ειδών που εμπλέκονται σε έργα προστασίας αυξήθηκε σημαντικά, μεταξύ αυτών οι λύκοι, η καφέ αρκούδα, η φώκια Μονάχους, η θαλάσσια χελώνα Καρέτα-Καρέτα, καθώς και αρκετά αγειόσπερμα φυτά. Το κοινοτικό χρηματοδοτικό μέσο «Life-Nature», καθώς και εθνικές πηγές χρηματοδότησης (όπως το ταμείο ΕΤΕΡΠΣ), έχουν χρηματοδοτήσει σημαντικά έργα. Η οικονομική στήριξη κατανέμεται συνήθως σε ερευνητικά κέντρα, εταιρείες ανάπτυξης και ΜΚΟ.

Οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν εργαλείο για τη διατήρηση των ειδών. Το εθνικό θαλάσσιο πάρκο Αλοννήσου συνεισφέρει στην προστασία της φώκιας Μονάχους και το εθνικό θαλάσσιο πάρκο Ζακύνθου αποτελεί τον φυσικό οικότοπο του σπάνιου και απειλούμενου είδους χελώνας Καρέτα-Καρέτα. Τα προστατευόμενα δάση συνεισφέρουν στην προστασία των αρπακτικών πουλιών που φωλιάζουν στα δέντρα (π.χ. του μαυρόγυπα). Εκτός των προστατευόμενων περιοχών, τα μέτρα για την προστασία ειδών περιλαμβάνουν κανονισμούς που ρυθμίζουν την κυνηγητική περίοδο, ένα δεσμευτικό κώδικα για το ψάρεμα, περιορισμούς πρόσβασης, περιορισμένα δικαιώματα χρηστών και αποζημιώσεις για την απώλεια εισοδήματος. Με βάση τις νομοθεσίες της ΕΕ λαμβάνονται μέτρα για την καταγραφή της εισόδου ξένων ειδών, συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων στα εθνικά σύνορα.

Ωστόσο, 22% των οικοτόπων και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος αναφέρονται ως έχοντες ακατάλληλο καθεστώς διατήρησης και 6,8% ως έχοντες κακό καθεστώς διατήρησης. Σε αρκετές περιπτώσεις, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει συστήσει στην Ελλάδα να βελτιώσει το επίπεδο προστασίας της. Το 2002 το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Ελλάδα απέτυχε να προστατεύσει τους σημαντικότερους τόπους αναπαραγωγής της χελώνας Καρέτα-Καρέτα στο νησί της Ζακύνθου (όπου βρίσκεται ο μεγαλύτερος πληθυσμός εμβόλευσης στην περιοχή της Μεσογείου). Οι αναπτυξιακές πιέσεις που σχετίζονταν με τον τουρισμό, αποτέλεσαν τις μεγαλύτερες απειλές. Από τότε έχουν γίνει σημαντικά βήματα.

ΥΠΕΚΑ

Νομοσχέδιο για τη βιοποικιλότητα, με στόχο την προστασία της

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος ανακοίνωσε ότι σκοπεύει, σε ένα αποτελεσματικό πλαίσιο προστασίας της βιοποικιλότητας, στην απλοποίηση των διαδικασιών χαρακτηρισμού προστατευόμενων περιοχών, στον εκσυγχρονισμό της σχετικής νομοθεσίας και στην εναρμόνισή της με την αντίστοιχη κοινοτική, μέσα από το σχέδιο νόμου «Προστασία της βιοποικιλότητας» του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, το οποίο τέθηκε σε ανοιχτή διαβούλευση. Πρόκειται για ένα νομοσχέδιο που έρχεται 24 χρόνια μετά το Νόμο Α. Τρίτση (1650/1986), έναν πρωτοποριακό για την εποχή του νόμο, ο οποίος, όμως εφαρμόστηκε μόνο εν μέρει, αν και υπήρξε πολύτιμος για την προστασία του βιολογικού πλούτου της χώρας.

Με το νέο σ/ν του ΥΠΕΚΑ, επικαιροποιείται ο νόμος 1650/86 και συνδέεται με τη δασική και την κοινοτική νομοθεσία. Βασικά σημεία του νομοσχεδίου είναι ότι:

- Καθορίζεται ένα εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών, σύμφωνα με το οποίο οι προστατευόμενοι βιότοποι μπορούν να χαρακτηρίζονται ως: α) Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, β) Περιοχές προστασίας της φύσης, γ) Φυσικά πάρκα, τα οποία διακρίνονται σε Εθνικά και Περιφερειακά Πάρκα, δ) Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών που διακρίνονται σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, Ζώνες Ειδικής Προστασίας και Καταφύγια Άγριας Ζωής, και ε) Προστατευόμενα τοπία. Σε αυτό το σύστημα βρίσκεται για πρώτη φορά σημαίνουσα θέση το θαλάσσιο περιβάλλον, καθώς δίνεται η δυνατότητα χαρακτηρισμού σημαντικών περιοχών ως θαλάσσιων καταφυγίων ή προστατευόμενων θαλάσσιων τοπίων.

- Στις περιοχές του Δικτύου «Natura 2000», απαγορεύεται η εγκατάσταση ιδιαίτερως επικίνδυνων βιομηχανιών και γενικότερα οι μη φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες. Επιτρέπονται όσες, ενδεχομένως επιβλαβείς, δραστηριότητες τεκμηριωμένα και ελλείψει εναλλακτικών χαρακτηρίζονται ως εθνικής σημασίας και επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος για την εθνική οικονομία, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνονται επαρκή αντισταθμιστικά μέτρα. Θεσπίζονται μέτρα για την προστασία των σημαντικών ειδών και του φυσικού χώρου και την προστασία της ενδημικής βιοποικιλότητας και του γενετικού κεφαλαίου. Θεσπίζονται, επίσης, ποινές για την πρόκληση ζημιάς σε προστατευόμενες περιοχές και ευαίσθητα οικοσυστήματα και προβλέπεται διαδικασία λήψης έκτακτων μέτρων σε περιπτώσεις κρίσιμης υποβάθμισης. Η Εθνική Επιτροπή ΦΥΣΗ 2000 (που επανασυστάθηκε στις 10 Μαΐου 2010) αποτελεί το κεντρικό επιστημονικό - γνωμοδοτικό όργανο του κράτους, για το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας. Ως βασικό εργαλείο διαχείρισης της βιοποικιλότητας, ορίζεται η Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, η οποία θα συντάσσεται από το ΥΠΕΚΑ ανά δεκαπέντε έτη και θα εγκρίνεται με πράξη Υπουργικού Συμβουλίου. Σε αυτή συμπεριλαμβάνεται αναλυτικό Σχέδιο Δράσης, το οποίο θα επικαιροποιείται ανά πενταετία. Αρμόδιος φορέας του κράτους, για την προστασία της βιοποικιλότητας και την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, είναι το ΥΠΕΚΑ.

Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου

Πρόβλημα: Οι «μεγάλης κλίμακας» ανθρωπογενείς παρεμβάσεις των τελευταίων δεκαετιών (αποξηράνσεις, αλυκοποιήσεις, κατασκευές φραγμάτων, αντιπλημμυρικά, αρδευτικά και αποστραγγιστικά έργα, κατασκευές αναχωμάτων, κλπ.) είχαν ως συνέπεια τη σοβαρή διαταραχή της ισορροπίας του οικοσυστήματος της περιοχής. Επιπλέον, μία σειρά από δραστηριότητες, όπως η λαθροθηρία, ακόμη και στις περιοχές απόλυτης προστασίας, οι καταπατήσεις και η αυθαίρετη δόμηση, που συνεχίζουν να υπάρχουν παρά τα μέτρα που (στα χαρτιά) έχουν ληφθεί, οι παράνομες ή/και εκτεταμένες αμμοληψίες, η ανεξέλεγκτη βόσκηση και η διάθεση απορριμμάτων, η μη ορθολογική

Λίμνες Κορώνειας - Βόλβης

Πρόβλημα: Η περιοχή χαρακτηρίζεται από διαρκή και έντονη ανθρωπογενή δραστηριότητα, με άμεσες επιπτώσεις τόσο στο φυσικό περιβάλλον όσο και στην πανίδα της. Τα κυριότερα προβλήματα εντοπίζονται κυρίως ως προς το ελλειμματικό υδρολογικό ισοζύγιο, τη μη ορθολογική διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων και των αστικών λυμάτων, τα φαινόμενα διάχυτης ρύπανσης και νιτρορύπανσης, καθώς και ως προς τα φαινόμενα γενικότερης οικολογικής υποβάθμισης, που αφείρονται σε παραβατικές πρακτικές, π.χ., αμμοληψίες, ανεξέλεγκτη βόσκηση, καύση καλαμώνων.

Παρέμβαση: Στόχος του Φορέα Διαχείρισης είναι η αποτελεσματική λειτουργία της προστατευόμενης περιοχής με την τήρηση των κανονισμών και περιορισμών που τη διέπουν, καθώς και την αποδοχή της τοπικής κοινωνίας. Για το σκοπό αυτό, ήδη από την υλοποίηση του ΕΠΠΕΡ Γ΄ ΚΠΣ, έχουν ξεκινήσει και θα συνεχιστούν και για την επόμενη περίοδο χρηματοδότησης (Δ΄ ΚΠΣ, 2010-2015) δράσεις επόπτευσης ή/και φύλαξης, παρακολούθησης οικοτόπων, ειδών πανίδας και υδάτων, καθώς και ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού.

Χαρακτηριστικά: Το Εθνικό Πάρκο λιμνών Κορώνειας - Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών χαρακτηρίζεται από την ποικιλομορφία των τοπίων του, όπου μπορεί κανείς να συναντήσει λίμνες, πεδιάδες, λόφους, ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Στην περιοχή απαντάται σημαντικός αριθμός οικοτόπων, ενώ 266 είδη πτηνών, 25 είδη ψαριών, 34 είδη θηλαστικών, 19 είδη αμφιβίων και ερπετών, καθώς και μεγάλη ποικιλομορφία ασπόνδυλων, συνιστούν την πανίδα της περιοχής, η οποία προστατεύεται από εθνικό και διεθνές θεσμικό πλαίσιο.

Δήμητρα Μπόμπορη,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Κορώνειας - Βόλβης

χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, σε συνδυασμό με την απουσία συστηματικών ελέγχων και την έλλειψη συντονισμού μεταξύ υπηρεσιών και φορέων που εμπλέκονται, συμπληρώνουν την εικόνα της υφιστάμενης κατάστασης, ασκούν συνεχείς πιέσεις και οδηγούν σε υποβάθμιση των προστατευτέων οικολογικών αξιών.

Παρέμβαση: Ο Φορέας Διαχείρισης:

- για το σχεδιασμό της δράσης του αξιολογεί μελέτες και έργα και έχει θέσει σε προτεραιότητα την αποκατάσταση περιοχών που έχουν επηρεαστεί από έργα του παρελθόντος (λιμνοθάλασσα Αιτωλικού και Ανατολικής Κλείσοβας) ή από δευτερογενείς επιπτώσεις παρεμβάσεων,
- βρίσκεται σε στενή συνεργασία με τους ψαράδες, για την ανάπτυξη δράσεων που αποσκοπούν στη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών γι' αυτούς, σε θεσμικό και οικονομικό πλαίσιο (υποδομές, δραστηριότητες αλιευτικού τουρισμού, κλπ.),
- παρακολουθεί την εξέλιξη υποθέσεων κακής πρακτικής, πέρα από γραφειοκρατικές ή άλλες καθυστερήσεις,
- γνωμοδοτεί για δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα στο Εθνικό Πάρκο,
- οργανώνει ενημέρωση και ξεναγήσεις για επισκέπτες.

γασία με τους ψαράδες, για την ανάπτυξη δράσεων που αποσκοπούν στη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών γι' αυτούς, σε θεσμικό και οικονομικό πλαίσιο (υποδομές, δραστηριότητες αλιευτικού τουρισμού, κλπ.),

- παρακολουθεί την εξέλιξη υποθέσεων κακής πρακτικής, πέρα από γραφειοκρατικές ή άλλες καθυστερήσεις,
- γνωμοδοτεί για δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα στο Εθνικό Πάρκο,
- οργανώνει ενημέρωση και ξεναγήσεις για επισκέπτες.

Χαρακτηριστικά: Τα ποικίλα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά, σε συνδυασμό με τις διάφορες μικρο-κλιματικές συνθήκες, διαμορφώνουν την ιδιαίτερα μεγάλη, αν και ελλιπώς μελετημένη, βιοποικιλότητα (γενετική, ειδών, οικοοσυστημάτων, το-

πίων) της περιοχής του Εθνικού Πάρκου.

Η υγροτοπική περιοχή του Εθνικού Πάρκου είναι ενταγμένη στο καθεστώς προστασίας της Σύμβασης Ramsar, καθώς και στο δίκτυο περιοχών «Natura 2000». Στα φυσικά ενδιαίτηματα της περιοχής φωλιάζουν ή διέρχονται κατά τη μετανάστευση περισσότερα από 300 είδη πουλιών, ενώ το 1/3 αυτών είναι σπάνια και απειλούμενα είδη.

Επιμέρους τμήματα του Εθνικού Πάρκου υπόκεινται σε ειδικά καθεστώτα προστασίας, όπως περιοχές «ιδιαιτέρου κάλλους», «καταφύγιο θηραμάτων» και ως «διατηρητέο Μνημείο της Φύσης».

Νίκος Αναγνώπουλος,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου

Λίμνη Κερκίνη

Πρόβλημα: Οι ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, σε ποικίλες μορφές και εκφράσεις που προσβάλλουν το περιβάλλον, αποτελούν και για το Εθνικό Πάρκο λίμνης Κερκίνης, γνώριμες καταστάσεις. Ιδιαίτερο ζήτημα είναι η διαχείριση της στάθμης του νερού, καθώς υφίσταται η ανταγωνιστική χρήση αυτού (αντιπλημμυρική προστασία, αρδευτικός ταμιευτήρας και ανάδειξη οικολογικών αξιών).

Παρέμβαση: Η διαφύλαξη των οικολογικών αξιών του Εθνικού Πάρκου και η παρακολούθηση (monitoring) των διαφόρων στοιχείων

της άγριας ζωής (χλωρίδας και πανίδας) αποτελούν τις άμεσες προτεραιότητες του Φορέα. Στην Δ΄ Προγραμματική Περίοδο έχουν προγραμματιστεί δράσεις όπως εργαλεία διαχείρισης (Σχέδιο Διαχείρισης, Βοσκοφόρτωσης, κ.ά.) και έργα υποδομής για τη διαφύλαξη της οικολογικής αξίας της περιοχής (πλωτικές γεω-νησίδες φωλιάσματος, περιπατητικές διαδρομές).

Χαρακτηριστικά: Η απόλυτη γαλήνη του τοπίου της λίμνης με τη μοναδική παρουσία των πουλιών τόσο στην παράχθια ζώνη όσο και στο παραποτάμιο δάσος αποτελούν μία μοναδικότητα. Στο τελευταίο φωλιάζουν σε μεικτές αποικίες 10 είδη

πουλιών, σε σημαντικούς αριθμούς για την Ελλάδα και την Ευρώπη. Ως προς την παρουσία των αργυροπελεκάνων αναγνωρίζεται, μαζί με το Πόρτο Λάγος, ως η πιο σημαντική περιοχή διαχείρισης στην Ευρώπη. Ο νεροβούβαλος της λίμνης, ιθαγενής ράτσα της χώρας, αποτελεί σημείο αναφοράς του Εθνικού Πάρκου. Στον ορεινό όγκο του Πάρκου παρατηρούνται δάση φυλλοβόλων ακολουθούμενα από υποαλπικά και αλπικά λιβάδια, χαρίζοντας στον επισκέπτη υπέροχα τοπία.

Αρτέμιος Χατζηθανασίου,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Λ. Κερκίνης

Εθνικός Δρυμός Ολύμπου

Πρόβλημα: Τα άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου προκαλούνται:

- από τη μεγάλη εισροή οχημάτων και επισκεπτών, ιδιαίτερα κατά τη θερινή περίοδο
- από την ύπαρξη και λειτουργία πεδίου βολής μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής
- από την παράνομη θήρα, υλοτομία και την αυθαίρετη απόθεση απορριμμάτων.

Παρέμβαση: Οι άμεσες παρεμβάσεις που προγραμματίζει ο Φορέας στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του είναι:

- η ενεργοποίηση της εκκρεμούσης διαδικασίας θεσμοθέτησης της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και ως Προστατευόμενης Περιοχής, με την έκδοση από το ΥΠΕΚΑ του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος και του Κανονισμού Λειτουργίας
- η ανάθεση σύνταξης του Ειδικού Σχεδίου Διαχείρισης της Προστατευόμενης Περιοχής
- η ολοκλήρωση και λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης και Μουσείου Φυσικής Ιστορίας
- η εφαρμογή του Σχεδίου Φύλαξης με την πρόσληψη προσωπικού φύλαξης και επόπτευσης της περιοχής ευθύνης του
- η παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων, της χλωρίδας, της πανίδας και των επιπτώσεων της ανθρώπινης παρουσίας στους οικοτόπους της περιοχής
- η συνεργασία με διευθύνσεις Α΄ θμιας και Β΄ θμιας Εκπαίδευσης για ανάληψη κοινής δράσης στο πλαίσιο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης μαθητών και κοινού.

Χαρακτηριστικά: Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία και προκαλούν το ενδιαφέρον των επισκεπτών αναφέρονται αφενός μεν στο γεγονός ότι ο Όλυμπος είναι ένα μυθικό σύμβολο με παγκόσμια αναγνωρισιμότητα και αφετέρου στο ότι η περιοχή συγκαταλέγεται σε αυτές με τη μεγαλύτερη βιοποικιλότητα στην Ελλάδα, καθώς έχουν καταγραφεί:

- 1.700 φυτικά είδη (τα οποία αντιστοιχούν στο 25% της ελληνικής χλωρίδας), 23 από τα οποία είναι τοπικά ενδημικά
- 4 είδη ασπόνδυλων (εκ των οποίων το ένα ενδημικό)
- 8 είδη αμφιβίων
- 22 είδη ερπετών
- 32 είδη θηλαστικών
- 136 είδη πτηνών.

Πάυλος Ανδρεδάκης,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης
Εθνικού Δρυμού Ολύμπου

Λίμνη Παμβώτιδα

Πρόβλημα: • Καταστροφή παραλίμνιων ενδιαιτημάτων και συρρίκνωση της λίμνης (ανολοκλήρωτη οριοθέτηση της λίμνης, μπάζωμα, οικοπεδοποίηση, αύξηση φερτών υλικών). • Διατάραξη υδατικού ισοζυγίου της λίμνης και της υδρολογικής λεκάνης (διακοπή λειτουργίας πηγών και καταβοθρών, λειτουργία υδατοφράγματος, αναποτελεσματικές μέθοδοι άρδευσης, λειτουργία παράνομων γεωτρήσεων, μείωση χωρητικότητας της λίμνης από φερτά υλικά). • Ρύπανση - υποβάθμιση της ποιότητας του εδάφους (σημειακές πηγές ρύπανσης και παράνομες συνδέσεις με το δίκτυο των όμβριων και όπως επίσης και η ανατροφοδότηση της στήλης ύδατος από τον πυθμένα, με θρεπτικά άλατα κυρίως φωσφόρου, ανεξέλεγκτη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, μη ορθολογική επιλογή καλλιεργειών). • Άμεσες παρεμβάσεις στην υδρόβια πανίδα (παράνομο κυνήγι, απελευθέρωση ξενικών ειδών, παράνομη αλιεία).

Παρέμβαση: • Εκτίμηση της σημερινής κατάστασης διατήρησης

των τυπικών ειδών, όλων των τύπων οικοτόπων, για την εξασφάλιση ενός ευνοϊκού επιπέδου διατήρησης. • Συστηματική παρακολούθηση παραμέτρων ποιότητας του οικοσυστήματος. • Αποκατάσταση και προστασία παραλίμνιων ενδιαιτημάτων (αποτροπή της περαιτέρω υποβάθμισης και καταστροφής, επανασύσταση των ρηχών εκτάσεων της λίμνης, των υγρών λιβαδιών και της παρόχθιας βλάστησης). • Αποκατάσταση υδατικού ισοζυγίου λίμνης (επαναλειτουργία των πηγών). • Αποκατάσταση καλής ποιότητας νερού (εντοπισμός παράνομων συνδέσεων, συνδέσεις με την ΕΕΛ). • Η ενίσχυση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.

Χαρακτηριστικά: Αποτελεί έναν αξιόλογο υγρότοπο, με έντονο μωσαϊκό ενδιαιτημάτων, ενδημικά είδη, σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας και έναν σημαντικό τόπο αναπαραγωγής, με εξέχουσα υγροτοπική σύνθεση.

Αποτελεί σημαντικό βιότοπο για την παρουσία των σπονδυλωτών, όπως είναι τα αμφίβια (περίπου το 50% του συνόλου της Ελλάδας), τα ερπετά (περίπου το 40% του συνόλου της Ελλάδας), τα θηλαστικά (περίπου το 15% του συνόλου της Ελλάδας), όπως, επίσης, και μεγάλου αριθμού ειδών ορνιθοπανίδας, όπως η *βαλτόπαπια*, το *κιρκινέζι*, ο *κορμοράνος*, ο *ήταυρος* κ.ά., που απειλούνται παγκοσμίως με εξαφάνιση ή μειώνονται ραγδαία σε πανευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο.

Τέλος, η ιχθυοπανίδα της λίμνης συντελεί στην απόφαση για την προστασία της, έχοντας υπόψιν δύο ενδημικά είδη, όπως το *paraphoxinus epiroticus epiroticus* και *barbus albanicus* ως απειλούμενο και τοπικά τρωτό.

Πέτρος Τσουμάνης,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα
Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας

Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας ιδρύθηκε με το Νόμο 3044/2002, με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής της Πάρνηθας και η έκταση της περιοχής αρμοδιότητάς του εκτείνεται στα 180.000 στρ. Ουσιαστικά, όμως, η λειτουργία του φορέα ξεκίνησε το 2005 και μέχρι σήμερα οι ενέργειες και δράσεις του όσον αφορά στη διαχείριση και προστασία του Δρυμού αποδείχθηκε ότι ήταν πετυχημένες και εκπλήρωσαν πολλούς από τους αρχικούς στόχους που είχαν τεθεί κατά το σχεδιασμό ίδρυσης των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Κατά τη διάρκεια αυτής της πορείας υπήρξαν και συνεχίζουν να υπάρχουν πολλά προβλήματα που αφορούν τόσο στη διοίκηση όσο και στη διαχείριση, προστασία και εξασφάλιση της διατήρησης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του προστατευόμενου αντικείμενου.

Πρόβλημα: Τα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής του Εθνικού Δρυμού συνοψίζονται ως εξής:

- Η αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων από την πυρκαγιά του 2007. Το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης που κήκε από την καταστροφική πυρκαγιά, ήταν δάσος κεφαλληνιακής ελάτης που ως γνωστόν από τη δασική βιβλιογραφία, είναι αδύνατο να αναγεννηθεί φυσικά και απαιτούνται τεχνητές επεμβάσεις. Για την αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων ο φορέας έχει συντάξει ένα πενταετές Πρόγραμμα Αναδασωτικών Εργασιών, το οποίο βρίσκεται ήδη σε εφαρμογή. Το πρόβλημα, όμως, εντοπίζεται στο γεγονός ότι λόγω της γεωμορφολογίας και των ιδιαίτερων εδαφικών συνθηκών, το μεγαλύτερο μέρος των καμένων εκτάσεων είναι ακατάλληλο για αναδασωτικές επεμβάσεις, καθώς είναι βραχώδεις και με μεγάλες κλίσεις.
- Η προστασία και αποκατάσταση των γυμνών εκτάσεων.
- Η ξήρανση της ελάτης τα τελευταία χρόνια.
- Η απόθεση σκουπιδιών από το μεγάλο αριθμό επισκεπτών και η αύξηση του κινδύνου πυρκαγιάς.

Παρέμβαση: Οι άμεσες παρεμβάσεις που έχει προγραμματίσει ο φορέας στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων είναι:

- Αναδασωτικές επεμβάσεις σύμφωνα με το πενταετές Πρόγραμμα Αναδασωτικών Εργασιών.
- Αποκατάσταση των βραχωδών εκτάσεων.
- Συντήρηση των αναδασώσεων.
- Καθαρισμοί των αντιπυρικών ζωνών.
- Σήμανση του Εθνικού Δρυμού.
- Παρακολούθηση σημαντικών ειδών κλωρίδας και πανίδας.
- Σύνταξη Σχεδίων Διαχείρισης.
- Σύνταξη Σχεδίου Αντιπυρικής Προστασίας στις αρχές της θερινής περιόδου, το οποίο ανασυντάσσεται και αναπροσαρμόζεται κάθε χρόνο, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και τις υπάρχουσες υποδομές.

Χαρακτηριστικά: Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας του Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας είναι τα εξής:

- Η πλούσια κλωρίδα της Πάρνηθας: έχουν καταμετρηθεί 1.100 taxa (φυτικά είδη και υποείδη), από τα οποία τα 92 είναι ενδημικά. Επίσης, έχει ένα σημαντικό αριθμό σπάνιων και απειλούμενων ειδών.
- Το ελατοδάσος της Πάρνηθας είναι μοναδικό στην Αττική.
- Η πλούσια πανίδα. Δεν έχει γίνει συστηματική έρευνα για τα ασπόνδυλα, αλλά υπολογίζεται ότι υπάρχουν 20.000-30.000 είδη ασπόνδυλων, 8 είδη αμφιβίων, 22 είδη ερπετών, 132 είδη πουλιών και 42 είδη θηλαστικών, με σημαντικότερο το κόκκινο ελάφι. Ένας μεγάλος αριθμός από αυτά έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα είδη από την κοινοτική και διεθνή νομοθεσία.
- Η περιοχή της Πάρνηθας, λόγω των ιδιαίτερων οικολογικών αξιών, είναι υπό καθεστώς υψηλής προστασίας ως Εθνικός Δρυμός, Καταφύγιο Θηραμάτων, Ειδική Περιοχή Προστασίας για τα Πουλιά (SPA) και περιοχή του Δικτύου «Natura 2000».

Κων/νος Δημόπουλος,

Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Δρυμού Πάρνηθας

Δαδιά - Λεύκιμη - Σουφλί

Πρόβλημα: α) Η προβλεπόμενη από την ΚΥΑ 35633/13-10-2006 διέλευση του αγωγού πετρελαίου μέσα από το Εθνικό Πάρκο. β) Η απουσία του ειδικού διαχειριστικού σχεδίου (διαχειριστική μελέτη) για τον πυρήνα του Εθνικού Πάρκου. γ) Η αδυναμία συντήρησης των υπάρχουσων υποδομών αντιπυρικής προστασίας στο ιδιαίτερα εύφλεκτο πευκοδάσος, συνέπεια της έλλειψης πιστώσεων.

Παρέμβαση: α) Απόφαση του ΔΣ του φορέα μας για να διέλθει ο αγωγός πετρελαίου, εφόσον κατασκευασθεί, έξω από τα όρια του Εθνικού Πάρκου. Η απόφαση αυτή έχει καταχωριστεί στα πρακτικά του Νομαρχιακού Συμβουλίου Έβρου. β) Ζητήσαμε με το τεχνικό δελτίο που καταθέσαμε πρόσφατα στο ΥΠΕΚΑ να εγκριθεί η απαιτούμενη πίστωση ώστε να συντηρηθεί το υπάρχον δίκτυο αντιπυρικής προστασίας (ψηλές αντιπυρικές λωρίδες, και δασόδρομοι αντιπυρικής προστασίας).

Χαρακτηριστικά: Η ιδιαίτερα πλούσια πανίδα των αρπακτικών που αναπαράγεται και είναι μοναδική στην ανατολική πλευρά της Μεσογείου.

Γεώργιος Δεμερίδης,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα
Διαχείρισης Πάρκου Δαδιάς -
Λεύκιμης - Σουφλίου

Κάρλα - Μαυροβούνιο - Βελεστίνο - Κεφαλόβρυσο

Πρόβλημα: Ο φορέας διαχείρισης εποπτεύει και έχει την ευθύνη της διαχείρισης της περιοχής οικοανάπτυξης «Κάρλας - Μαυροβουνίου - Βελεστίνου - Κεφαλοβρύσου», όπως αυτή έχει αποτυπωθεί στο πλαίσιο της ΕΠΜ. Βασικό μέλημα και προτεραιότητα του Φ.Δ. είναι η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των ενδιατημάτων της περιοχής ευθύνης του. Εξάλλου αυτός είναι ο καταρχήν λόγος δημιουργίας του φορέα διαχείρισης, βάσει του νομοθετικού πλαισίου (εθνικό και ευρωπαϊκό) με το οποίο ιδρύθηκε και οφείλει να λειτουργεί ο Φ.Δ. Όμως προϋπόθεση για την ανόρθωση και αποκατάσταση αυτών των σπάνιων οικοτόπων, της κλωρίδας και πανίδας, είναι η συνολική ανόρθωση του οικοσυστήματος της Κάρλας και της ευρύτερης περιοχής. Έτσι, προβλήματα όπως η ποιότητα του νερού της Κάρλας, οι δραστηριότητες στην περιμετρική ζώνη, το υδρολογικό ισοζύγιο, ο έλεγχος των σημειακών και μη σημειακών πηγών ρύπανσης, οι τυχόν επιπτώσεις από τη διαφανόμενη κλιματική αλλαγή είναι μερικά από τα πολύ σοβαρά προβλήματα που απασχολούν ήδη τον Φ.Δ.

Παρέμβαση: Οι άμεσες παρεμβάσεις που έχουν δρομολογηθεί κατατάσσονται σε τρεις βασικούς άξονες. Πρώτον, είναι οι παρεμβάσεις σε θεσμικό - διοικητικό επίπεδο (νομοθετικά εργαλεία, ΚΥΑ, σχέδιο διαχείρισης κλπ.). Μετά σε τεχνικό - επιχειρησιακό επίπεδο (παρακολούθηση βιοποικιλότητας και τύπων οικοτόπων, ποιότητας νερού, παρεμβάσεις στα χερσαία και δασικά οικοσυστήματα της περιοχής ευθύνης, η φύλαξη και η εποπτεία της περιοχής). Ο τρίτος άξονας περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθη-

τοποίησης της τοπικής κοινωνίας, καθώς και η ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής.

Χαρακτηριστικά: Πέραν της υψηλής αισθητικής του τοπίου στην ευρύτερη περιοχή, η προστατευόμενη περιοχή αποτελεί σημαντική περιοχή για την ορνιθοπανίδα (πάνω από 50 είδη πουλιών), έχουν αναγνωρισθεί 17 οικοτόποι προτεραιότητας, 4 είδη αμφιβίων και ερπετών, ενώ ιδιαίτερη σημασία έχει ένα είδος ψαριού (*cobitis taenia*), του οποίου το ενδιαίτημα αναφέρεται κυρίως στα πηγαία ύδατα της περιοχής του Βελεστίνου και σήμερα ο πληθυσμός του είναι απειλούμενος.

Ιφιγένεια Κάγκαλου,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης

Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου

Πρόβλημα: Η διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας της θαλάσσιας και παράκτιας έκτασης του Κόλπου του Λαγανά, καθώς και των νησίδων Μαραθονήσι, Πελούζο και Στροφάδια, με την παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης, αποτελούν την κύρια μέριμνα του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Ως προς τα άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής του ΕΘΠΖ, σας αναφέρουμε ενδεικτικά τα ακόλουθα:

- Έντονη τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, κατά την οποία επισκέπτονται το χώρο του ΕΘΠΖ 700.000 - 800.000 επισκέπτες.
- Η αυξημένη κίνηση των επισκε-

πτών ασκεί πίεση στο προστατευτέο αντικείμενο και ιδιαίτερα στις παραλίες βοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta Caretta*.

- Απαιτείται ορθή διαχείριση των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, όπως η ναυτιλία, η κίνηση δεξαμενόπλοιων στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή, αλλά και η αγροτική ανάπτυξη στην ευρύτερη χερσαία περιοχή.

Παρέμβαση: Όσον αφορά στις άμεσες παρεμβάσεις, που έχουν προγραμματιστεί στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Φορέα Διαχείρισης του ΕΘΠΖ, πρέπει να αναφερθεί ότι η επίτευξη του σκοπού ίδρυσης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου πραγματοποιείται από το Φορέα Διαχείρισής του, με την ανάπτυξη και υλοποίηση μιας σειράς προγραμμάτων και δράσεων, όπως:

- Πρόγραμμα Ελέγχου Δραστηριοτήτων/Φύλαξης και Ενημέρωσης.
- Πρόγραμμα Επιστημονικής Παρακολούθησης του προστατευτέου αντικείμενου.
- Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Δράσεις για την ανάπτυξη του

τουρισμού σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

- Δράσεις για τη διαφύλαξη των παραδοσιακών χρήσεων (αλιείας, βόσκησης, γεωργίας κλπ.).
- Δράσεις για τη διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου.

Χαρακτηριστικά: Τέλος, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας της περιοχής του ΕΘΠΖ σχετίζονται με την παρουσία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta Caretta*, καθώς στα όρια του ΕΘΠΖ βρίσκεται ένας από τους πιο σημαντικούς βιότοπους αναπαραγωγής της στη Μεσόγειο. Επίσης, περιλαμβάνονται σημαντικοί βιότοποι της μεσογειακής φώκιας *Monachus Monachus*, της μεταναστευτικής ορνιθοπανίδας, της ενδημικής κλωρίδας, καθώς και οικοτόποι ευρωπαϊκού και μεσογειακού ενδιαφέροντος, όπως των συστημάτων αμμοθινών και αλόφιλης βλάστησης και τα υποθαλάσσια λιβάδια του φυτού *posidonia oceanica*.

Δρόσος Ι. Κουτσούμπας,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης
Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου
Ζακύνθου

Κηφισός ποταμός

Πρόβλημα: Ο Κηφισός ποταμός προστατεύεται από το Προεδρικό Διάταγμα ΦΕΚ 632Δ/27.6.1994, το οποίο ορίζει Ζώνες Α΄ και Β΄ Προστασίας. Στην Α΄ Ζώνη απαγορεύεται κάθε είδους δόμηση και επιτρέπονται μόνο γεωργική χρήση και δραστηριότητες περιβαλλοντικής αγωγής. Στη Β΄ Ζώνη επιτρέπεται πολύ περιορισμένη δόμηση (Σ.Δ. 0,02) και ήπιες χρήσεις. Σε κάθε περίπτωση, απαγορεύεται η ρύπανση των υδάτων του ποταμού.

Τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι οι επιχλωματώσεις των πρηνών, οι απορρίψεις στερεών απορριμμάτων στα πρηνή και οι απορρίψεις υγρών αποβλήτων στον ποταμό, καθώς και οι αυθαίρετες εγκαταστάσεις και χρήσεις εντός των Ζωνών Προστασίας.

Παρέμβαση: Εποπτεία σε καθημερινή βάση του ποταμού και της προστατευτέας περιοχής • Καταγραφή της βιοποικιλότητας και μέτρα προστασίας της • Καταγραφή της ρύπανσης, με στόχο τον εντοπισμό των πηγών της • Ολοκλήρωση της οριοθέτησης του ποταμού • Κατάρτιση κτηματολογίου του Κηφισού, σε συνεργασία με το Εθνικό Κτηματολόγιο • Καταγραφή των ιστορικών μνημείων κατά μήκος του Κηφισού • Μέτρα ευαισθητοποίησης του κοινού και των φορέων για τον Κηφισό • Συνεργασίες με συναρμόδιους φορείς, όπως οι Δήμοι, η Περιφέρεια, Υπηρεσίες του ΥΠΕΚΑ κλπ.

Χαρακτηριστικά: Στον Κηφισό έχουν παρατηρηθεί 100, περίπου, είδη πουλιών, μεταξύ των οποίων και νερόκοτες, σταχτοτσικνιάς, γεράκι, τσαλαπετεινό, ορτύκια, τσίχλες, κοκκινολαίμηδες κ.ά.

Επίσης, έχουν βρεθεί πληθυσμοί ψαριών δύο τουλάχιστον ειδών, σε διάφορα σημεία βόρεια, για τα οποία η επιστημονική έρευνα είναι στην αρχή.

Την πανίδα συμπληρώνει ποικιλία από ερπετά και έντομα που ζουν στην περιοχή.

Από πλευράς βλάστησης υπάρχει αυτοφυής βλάστηση που περιλαμβάνει πολλά πλατάνια, πιές, κουτσουπιές, λεύκες, ευκάλυπτους, ακακίες, σκίνους, λυγαριές, καλαμιές και άλλα είδη.

Απόστολος Άνδρου,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης
Κηφισού Ποταμού

Εθνικός Δρυμός Αίνου

Πρόβλημα: Το σημαντικότερο πρόβλημα για τον Εθνικό Δρυμό Αίνου αποτελεί αναμφίβολα η έντονη βόσκηση αιγοπροβάτων εντός αυτού. Η παλαιά περιφραγή που υπήρχε γύρω από το Δρυμό είναι σε πολλά σημεία κατεστραμμένη, οπότε η είσοδος των ζώων είναι δυστυχώς ελεύθερη. Η έντονη βόσκηση δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην αναγεννητική ικανότητα της Ελάτης, αλλά και στην επιβίωση σπάνιων, απειλούμενων και ενδημικών ειδών κλωρίδας.

Κατά τους προηγούμενους αιώνες, περιστατικά πυρκαγιών θεωρούνται υπεύθυνα για τον περιορισμό της έκτασης του δάσους στο 1/4 της αρχικής του. Αν και τα τελευταία 30 έτη καταγράφονται ελάχιστες ζημιές από πυρκαγιές, ωστόσο έχουν υπάρξει αρκετά συμβάντα πυρκαγιών και καμένες εκτάσεις περιφερειακά του Δρυμού και κυρίως στις Ν/ΝΑ πλαγιές του όρους Αίνου. Συνεπώς, η απειλή για την καταστροφή του δάσους παραμένει συνεχής, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί, επίσης, το γεγονός ότι τα δύο τμήματα του Δρυμού στα όρη Αίνου και Ρούδι δεν αποτελούν ενιαία περιοχή, αλλά μεταξύ τους παρεμβάλλεται σημαντική έκταση, στην οποία ο άνθρωπος δραστηριοποιείται ελεύθερα.

Επιπροσθέτως, σχεδόν στο υψηλότερο σημείο του Δρυμού είναι εγκατεστημένες από παλιά κεραίες ραδιοτηλεοπτικών σταθμών και κινητής τηλεφωνίας, με αποτέλεσμα τη σημαντική αλλοίωση ενός κατά τα άλλα ειδυλλιακού τοπίου.

Τέλος, πρόβλημα αποτελεί και το παράνομο κυνήγι.

Παρέμβαση: Μια σημαντική παρέμβαση που προγραμματίζεται, είναι η εκ νέου περιφράξη του Δρυμού, προκειμένου να καταστεί απολύτως ελεγχόμενη η πρόσβαση σε αυτόν.

Επίσης, θα ενισχυθούν οι δράσεις επόπτευσης - φύλαξης του Δρυμού, μέσω της πρόσληψης επιπλέον προσωπικού και της συμπλήρωσης του υπάρχοντος εξοπλισμού.

Επιπλέον, προγραμματίζεται η ενίσχυση της λειτουργίας της ήδη υφιστάμενης Τράπεζας Γενετικού Υλικού. Η Τράπεζα Γενετικού Υλικού είναι μία καινοτόμος δράση, που έχει ως στόχο την *ex situ* (εκτός τόπου) διατήρηση των σπανίων και απειλούμενων ειδών της κλωρίδας. Η εκτός τόπου διατήρηση (*ex situ* ή *off-site* conservation) είναι η διατήρηση δειγμάτων ζωντανών οργανισμών εκτός του φυσικού τους περιβάλλοντος με τη μορφή ολόκληρων φυτών, σπερμάτων, γύρης, πολλαπλασιαστικού υλικού, καλλιέργειας ιστών ή κυττάρων. Μέσω της Τράπεζας Γενετικού Υλικού απομακρύνεται ο κίνδυνος εξαφάνισης των φυτών, αφού αυτά διατηρούνται μακριά από το φυσικό τους περιβάλλον και, κατά συνέπεια, μακριά από τους κινδύνους που ενδεχομένως μπορούν να τα απειλήσουν. Ανάμε-

σα στους στόχους του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου είναι και η δημιουργία ενός φυτωρίου.

Θα συνεχιστούν και θα επεκταθούν οι ήδη υλοποιούμενες δράσεις καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών της κλωρίδας και της πανίδας του Δρυμού ώστε να διαπιστωθούν οι τάσεις τους, αλλά και η αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαχειριστικών μέτρων.

Τέλος, σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων του Φορέα Διαχείρισης αφορούν δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης του κοινού και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, θεωρώντας ότι αυτές αποτελούν επένδυση για τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την εξασφάλιση της προστασίας του από τις σημερινές και τις επόμενες γενιές.

Χαρακτηριστικά: Αναμφίβολα, το σημαντικότερο βιοτικό στοιχείο του Εθνικού Δρυμού Αίνου είναι το δάσος της κεφαλληνιακής ελάτης (*abies cephalonica*). Η περίπτωση του δάσους ελάτης στην Κεφαλονιά είναι μοναδική για την περιοχή των Ιονίων Νήσων, από τις ελάχιστες στην Ελλάδα, αλλά αποτελεί κάτι το ασυνήθιστο, ακόμα και για την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι παρόλο που το συγκεκριμένο είδος ελάτης εξαπλώνεται και σε περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας και στην Εύβοια, εντούτοις θεωρείται ότι μόνο οι πληθυσμοί του από το νησί της Κεφαλονιάς είναι γενετικά αμιγείς, γεγονός που τους προσδίδει εξαιρετική οικολογική και βιολογική αξία.

Αυτό το μοναδικό γνώρισμα του Δρυμού πλαισιώνεται από μία σειρά σπάνιων, ενδημικών φυτικών ειδών, που απαντώνται μόνο στην Κεφαλονιά. Το σπανιότερο όλων είναι η κεφαλληνιακή βιολέτα (*viola cephalonica*), ως αποκλειστικό ενδημικό του όρους Αίνου.

Ιδιαίτερο στοιχείο αποτελεί, επίσης, και μια ολιγομελής ομάδα μικρόσωμων αλόγων που διαβίει ελεύθερα στο Δρυμό και χρήζει προστασίας.

Γεωργία Καμάρη,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού
Αίνου

Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου έχει ως έδρα του το Κέντρο Πληροφόρησης Δέλτα Έβρου στην Τραϊανούπολη.

Πρόβλημα: Τα κυριότερα προβλήματα στον υγρότοπο του Δέλτα Έβρου είναι: η κακοδιαχείριση των υδάτινων πόρων της δελταϊκής πεδιάδας, η έλλειψη γλυκού νερού και οι παράνομες δραστηριότητες (αυθαίρετη δόμηση, λαθροθηρία, παράνομη βόσκηση, παράνομη αλιεία, ανεξέλεγκτη πρόσβαση σε απαγορευμένες περιοχές, κ.ά.).

Παρέμβαση: Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, έχει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων οι οποίες περιλαμβάνουν: συνεργασία με αρμόδιες υπηρεσίες, πρόγραμμα φύλαξης και επίτευξης της Προστατευμένης Περιοχής, πρόγραμμα επιστημονικής παρακολούθησης (χλωρίδας, πανίδας, ποιότητας υδάτων), πρόγραμμα ευαισθητοποίησης κοινού και χρηστών της Προστατευμένης Περιοχής.

Χαρακτηριστικά: Τα χαρακτηριστικά τα οποία ελκύουν περισσότερο τους επισκέπτες της περιοχής είναι: Η ποικιλομορφία του τοπίου (λιμνοθάλασσες, υγρά λιβάδια, κανάλια, αμμονησίδες, παραποτάμια δάση), οι μεγάλες συγκεντρώσεις των πουλιών (πάπιες, κύκνοι, χήνες, πελεκάνοι, φλαμίγκο, γλάροι), τα σπάνια είδη πουλιών (νανόχηννα, στικταετός, νανόκυκνος, κουλιαρομούτα, χαλκόκοτα, μαυροκέφαλος γλάρος, κ.ά.)

Ανδρέας Αθανασιάδης,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου

Οροσειρά Ροδόπης

Πρόβλημα: Τα άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής: Εισαγόμενη ρύπανση στον ποταμό Νέστο από τη Βουλγαρία • Ρύπανση ρεμάτων - ανεξέλεγκτη ρίψη στερεών -κυρίως- απορριμμάτων • Λαθροθηρία, λαθραλιεία • Παράνομη συλλογή φυτών, καρπών, μανιταριών • Καταπίεση προστατευόμενων περιοχών, πλημμυλής φύλαξη και παρακολούθηση λόγω έλλειψης προσωπικού • Αυθαίρετες πρόχειρες κατασκευές διάσπαρτα σε πολλές περιοχές, ακόμα και στο εσωτερικό του πυρήνα του Εθνικού Πάρκου • Κατάληψη χώρου ιαματικών πηγών Θερμίων. Πολλές αυθαίρετες πρόχειρες κατασκευές.

Παρέμβαση: Άμεσες παρεμβάσεις που έχουν προγραμματιστεί: Ο Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης πρόκειται άμεσα να εκπονήσει το πενταετές σχέδιο διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης, από το οποίο θα προκύψει ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης σχετικά με τη διαχείριση και την προστασία της περιοχής. Ακόμη, πρόκειται άμεσα να ενταχθεί προς χρηματοδότηση πρόγραμμα παρακολούθησης των ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας της περιοχής.

Χαρακτηριστικά: Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας της περιοχής: Η Ροδόπη είναι ένα από τα πιο εν-

διαφέροντα από οικολογική άποψη ορεινά συμπλέγματα της Ελλάδας. Η οροσειρά της Κεντρικής Ροδόπης είναι το σταυροδρόμι της βλάστησης βορρά και νότου. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε μία μικρή σχετικά έκταση συναντά κανείς όλες τις ζώνες βλάστησης της Ευρώπης: από τις ζώνες των αειφύλλων και πλατύφυλλων της μεσογειακής ζώνης μέχρι τη μεσο-ευρωπαϊκή και σκανδιναβική ζώνη βλάστησης των ψυχρόβιων κωνοφόρων και πλατύφυλλων. Η ερυθρελάτη είναι το κατεξοχήν γνώρισμα της περιοχής, η οποία αποτελεί το νοτιότερο σημείο εξάπλωσης του είδους σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η μαύρη πεύκη, που τη συναντούμε σε αμιγείς, αλλά και σε μεικτές συστάδες, και αποτελεί δασικό οικότοπο προτεραιότητας. Η σημύδα, η οποία αποτελεί κατεξοχήν ψυχρόβιο είδος, με χαρακτηριστικό λευκό κορμό και «τρεμάμενα» φύλλα, που στην περιοχή της Ροδόπης σχηματίζει τις μοναδικές αμιγείς συστάδες στην Ελλάδα. Τέλος, η πενταβέλονη πεύκη, ένα εξαιρετικά σπάνιο είδος πεύκου για την οποία η Ροδόπη—και συγκεκριμένα η περιοχή του Φρακτού— αποτελεί ένα από τα τελευταία καταφύγια. Ενδημικό είδος της περιοχής είναι το Λεύριο της Ροδόπης, το οποίο αποτελεί και το σύμβολό της.

Η πανίδα και η ορνιθοπανίδα της οροσειράς της Ροδόπης είναι ιδιαίτερα προικισμένες σε είδη και σε πληθυσμούς. Στην περιοχή απαντώνται πολλά από τα είδη της άγριας πανίδας των ελληνικών βουνών. Ενδεικτικά είδη είναι το αγριόγιδι, η καφέ αρκούδα, ο αγριόκουρκος, το ζαρκάδι, το ελάφι, ο χρυσαετός,

Νικόλαος Αβτζής,
Πρόεδρος Δ.Σ.
Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης

Δέλτα Νέστου - Βιστωνίδας - Ισμαρίδας

Πρόβλημα: Τα άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα αφορούν κυρίως προσπάθειες εκβιομηχάνισης υδροτοπικών εκτάσεων (π.χ. εγκατάσταση δεξαμενών πετρελαιοειδών), καταπατήσεις χερσαίων ή και υδάτινων εκτάσεων, άναρχη οικιστική ανάπτυξη, κλπ.

Παρέμβαση: Οι παρεμβάσεις που έχει σχεδιάσει ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού

Πάρκου αφορούν κυρίως το σχεδιασμό επόπτευσης και φύλαξης του Πάρκου, την επιστημονική παρακολούθηση των προστατευόμενων ειδών και τύπων οικοτόπων, την εκπόνηση μελετών για την ωρίμανση τεχνικών έργων που αφορούν κυρίως την οικοτουριστική ανάπτυξη της περιοχής, τη συνεργασία με επιστημονικούς φορείς, τη βελτίωση των εκθέσεων των δύο Κέντρων Πληροφόρησης του Εθνικού Πάρκου και την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού.

Χαρακτηριστικά: Το Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, ιδρύθηκε το 2008 με την ΚΥΑ 44549 (ΦΕΚ 497/Δ/17-10-2008) και περιέλαβε τις περιοχές των προστατευόμενων υδροτόπων Δ. Νέστου, Λ. Βιστωνίδας, Λ. Ισμαρίδας και της ευρύτερης περιοχής τους με χερσαία και υδάτινη έκταση 727.000 στρεμμάτων. Το υδροτοπικό σύμπλεγμα του Εθνικού Πάρκου είναι το μεγαλύτερο της Ελλάδας, με μεγάλη βιολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική και παιδαγωγική αξία.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας της περιοχής αφορούν κυρίως τα είδη της ορνιθοπανίδας που προκαλούν το ενδιαφέρον των επισκεπτών, όπως φοινικόπερα, κύκνοι, ερωδιοί, κουλιάροπαπες, ροδοπελεκάνοι, αργυροπελεκάνοι, καλαμοκανάδες και βέβαια η αγκαθοκαλημάνα του Νέστου. Ιδιαίτερα σημαντικά, όμως, είναι και δύο ενδημικά είδη της ιχθυοπανίδας που ζουν στη Βιστωνίδα, η θρίτσα (*alosa vistonica*) και η Αλία (*albumus vistonicus*).

Μάνος Κουτράκης,

Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Νέστου - Βιστωνίδας - Ισμαρίδας

Κάρπαθος - Σαρία

Πρόβλημα: Η περιοχική δράση του Φορέα Διαχείρισης είναι η χερσαία και θαλάσσια περιοχή Β. Καρπάθου και Σαρίας, συνολικής έκτασης 154.045 στρεμμάτων. Τα άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα που πλήττουν την περιοχή αφορούν: τη διαχείριση των αποβλήτων (υγρών και στερεών), τα θαλάσσια ρεύματα μεταφοράς απορριμμάτων προς στις ακτές, την ανεξέλεγκτη αλιεία και βόσκηση -ιδίως στη νήσο Σαρία-, που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της βιοποικιλότητας. Πρέπει να σημειωθεί και η άναρχη τουριστική ανάπτυξη που έχει αρχίσει να συντελείται στο νησί και να εμφανίζεται και μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής. Δύο αλληπάλληλες πυρκαγιές (με αλληλοκάλυψη) στα δάση της περιοχής τις τελευταίες δύο δεκαετίες είχαν ως αποτέλεσμα την υποβάθμισή τους και ανέδειξαν ένα νέο σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα.

Παρέμβαση: Οι άμεσες παρεμβάσεις του Φορέα Διαχείρισης είναι: η εκπόνηση μελέτης βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής, η εκπόνηση αλιευτικής μελέτης, η εκπόνηση δασικής μελέτης, η εκπόνηση ειδικού σχεδίου ανάπτυξης και διαχείρισης οικοτουρισμού, το πρόγραμμα παρακολούθησης «Monitoring» των προστατευόμενων ειδών και των οικοτόπων τους και η εκπόνηση ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης για τις παρακείμενες περιοχές «Natura 2000», όπως η περιοχή της Αστακίδας, της Λάστου και των Κασονησιών.

Χαρακτηριστικά: Η περιοχή έχει ενταχθεί στο Δίκτυο «Natura 2000» των σημαντικότερων οικολογικά περιοχών της Ευρώπης με κωδικό GR 4210003. Η Βόρεια Κάρπαθος και η Σαρία έχουν χαρακτηριστεί ως «Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ευρώπης» σύμφωνα με την Οδηγία 79/409/ΕΕC. Ακόμα η περιοχή αποτελεί βίοτοπο για το υπ' αριθμόν ένα υπό εξαφάνιση θαλάσσιο θηλαστικό στην Ευρώπη, τη μεσογειακή φώκια *Monachus Mo-*

nachus. Η βιοποικιλότητα της περιοχής είναι μεγάλη και χαρακτηρίζεται από πλήθος σπάνιων και ενδημικών ειδών φυτών (*Campanula carpatha*, *Silene holzmannii* κ.ά.) και ζώων (*Lyciasalamandra helverseni*, *Pelophylax cerigensis* κ.ά.) τα οποία προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις και την ελληνική νομοθεσία.

Κωνσταντίνος Μάργαρης,

Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Καρπάθου - Σαρίας

Εθνικός Δρυμός Βίκου - Αώου και Πίνδου

Πρόβλημα: Στα άμεσα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής περιλαμβάνονται:

- Η λαθροθηρία τόσο των απειλούμενων ειδών πανίδας, όσο και των λοιπών ειδών, καθώς και η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων
- Η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού και η υλοποίηση μεγάλων έργων όπως ΜΥΗΕ και οδικών αξόνων (Εγνατία οδός) εντός ή πλησίον της Π.Π.
- Η ανεξέλεγκτη διέ-

πνών, αλλά και οργανωμένων χώρων στάθμευσης και διανυκτέρευσης επισκεπτών (κάμπερ) • Η μαζική στροφή του τοπικού πληθυσμού στην ενασχόληση με τον τουρισμό και η εγκατάλειψη της υπαίθρου και των παραδοσιακών δραστηριοτήτων της • Οι δασικές πυρκαγιές.

Παρέμβαση: Ο Φορέας Διαχείρισης των Εθνικών Δρυμών Βίκου - Αώου και Πίνδου σχε-

Προστατευόμενης Περιοχής • Δράσεις για την προσέλκυση επισκεπτών και τη δημιουργία ευκαιριών υπαίθριας αναψυχής και περιβαλλοντικής ενημέρωσης • Εφαρμογή στο Εθνικό Πάρκο Προγράμματος Παρακολούθησης Οικοτόπων και Ειδών • Λειτουργία χώρων Τροφοληψίας Πτωματοφάγων Αρπακτικών Πουλίων (ταϊστρες) • Δημιουργία - συντήρηση θέσεων με οπωροφόρα δέντρα ως τροφή της αρκούδας.

Χαρακτηριστικά: Το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου είναι μια από τις μεγαλύτερες χερσαίες Προστατευόμενες Περιοχές στη χώρα μας, θεσμοθετήθηκε το 2005 με την ΚΥΑ 23069 και καταλαμβάνει έκταση 1.969.741 στρεμμάτων, στους Νομούς Ιωαννίνων και Γρεβενών.

Η ύπαρξη πλήθους ενδημικών ειδών κλωρίδας, όλων σχεδόν των μεγάλων άγριων θηλαστικών που διαβιούν στη χώρα μας, καθώς και σπάνιων ειδών ορνιθοπανίδας, προσδίδουν στο Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου ιδιαίτερη οικολογική αξία. Στην Π.Π απαντώνται 1.700, περίπου, είδη φυτών, πολλά εκ των οποίων είναι σπάνια, ενδημικά και προστατευόμενα, καθώς και τουλάχιστον 86 είδη μανταριών. Επίσης, στην περιοχή συναντάμε διαφόρους τύπους βλάστησης, στους οποίους εντάσσονται 28 τύποι οικοτόπων, ορισμένοι εκ των οποίων έχουν υψηλή οικολογική αξία. Στην άγρια πανίδα της περιοχής συγκαταλέγονται: 60 είδη θηλαστικών, 186 είδη πουλιών, 30 είδη ερπετών, 14 είδη αμφιβίων και 17 είδη ψαριών. Η περιοχή, επίσης, περιλαμβάνει 79 οικισμούς και είναι ιδιαίτερα πλούσια σε ιστορικά και πολιτισμικά στοιχεία.

Κωνσταντίνος Κασιούμης,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα
Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού
Βίκου - Αώου & Πίνδου

Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βορείων Σποράδων

Πρόβλημα: Η περιοχή του ΕΘΠΑΒΣ γενικά δεν αντιμετωπίζει σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα. Παρ' όλα αυτά, επιγραμματικά, μπορούν να αναφερθούν:

- Η διέλευση σκαφών από περιοχές του Πάρκου, στις οποίες δεν επιτρέπεται η είσοδος.
- Οι έμμεσες απειλές που αντιμετωπίζει η μεσογειακή φύκια από τις ανθρώπινες δραστηριότητες.
- Η υπερβόσκηση στα χερσαία μέρη του ΕΘΠΑΒΣ.
- Η υπεραλίευση και η παράνομη αλιεία.
- Η πιθανή ρύπανση από θαλάσσια ατυχήματα.
- Η συλλογή και θήρευση των αβγών και η όχληση των αναπαραγωγικών αποικιών των πτηνών από ανθρώπινη παρουσία.

Παρέμβαση: Ο Φορέας Διαχείρισης του ΕΘΠΑΒΣ, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, προγραμματίζει ερευνητικές δράσεις για την παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων και των προστατευόμενων ειδών της κλωρίδας και της πανίδας. Επιπρόσθετα, η αναπροσαρμογή του συστήματος φύλαξης του Θαλάσσιου Πάρκου

Όρος Πάρνων και Υγρότοπος Μουστού

Η Προστατευόμενη Περιοχή του Όρους Πάρωνα και του Υγροτόπου Μουστού καταλαμβάνει μεγάλη έκταση (1.147.010 στρέμματα) στους Νομούς Αρκαδίας και Λακωνίας. Περιλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του ορεινού όγκου του Πάρωνα και την οικολογικά πολύτιμη λιμνοθάλασσα Μουστού.

Πρόβλημα: Οι προστατευόμενοι πόλοι στην περιοχή μας, εκτός από σημαντικοί σε πανευρωπαϊκή κλίμακα, είναι και απειλούμενοι, όπως η λιμνοθάλασσα Μουστού, και η Πολιτεία οφείλει να τους προστατέψει. Επιπλέον των παραπάνω, θέλγητρα για τον επισκέπτη αποτελούν τόσο τα πάμπολλα σπάνια αγριολούλουδα, όσο και οι τοπικές γιορτές και έθιμα, οι ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής οικισμοί και η Τσακωνιά (χωριά στα οποία επιζεί τοπική αρχαία δωρική διάλεκτος). Προβλήματα συνιστούν η καθυστέρηση έκδοσης του νομοθετήματος προστασίας της περιοχής, καταστροφικές παρεμβάσεις σε υγροτόπους του πάρκου και θέματα ιδιοκτησιών, σε συνάφεια με την προβλεπόμενη οριοθέτηση ζωνών

λεση επισκεπτών, ιδιαίτερα στις Περιοχές Προστασίας της Φύσης • Η ανεξέλεγκτη ρίψη σκουπιδιών, η έλλειψη βιολογικών καθαρισμών των οικισμών • Η υπερεκμετάλλευση των δασών, η λαθραία υλοτομία και η υπερβόσκηση σε συγκεκριμένα τμήματα της Π.Π. • Η έλλειψη χώρων διημέρευσης επισκε-

διάζει, στο πλαίσιο του ΕΠΠΕΡΑΑ για την περίοδο 2010 - 2015 τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Υλοποίηση Προγράμματος Επόπτευσης - Φύλαξης της Π.Π.
- Δράσεις για την αναβάθμιση και καλύτερη κατοχύρωση της υπόστασης του Εθνικού Πάρκου Β. Πίνδου ως

για την ορθότερη και πληρέστερη προστασία της περιοχής, από δραστηριότητες που έρχονται σε αντίθεση με την κείμενη νομοθεσία, θα αποτελέσει ουσιαστική δράση για την προστασία του πάρκου.

Χαρακτηριστικά: Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου Βορείων Σποράδων είναι το πρώτο θεσμοθετημένο θαλάσσιο πάρκο της Ελλάδας και η μεγαλύτερη προστατευμένη θαλάσσια περιοχή στην Ευρώπη. Το πάρκο καλύπτει μια περιοχή περίπου 2.220 Km², και περιλαμβάνει έναν μοναδικό συνδυασμό χερσαίων και θαλάσσιων μεσογειακών βιοτόπων με εκατοντάδες είδη φυτών και ζώων. Μεταξύ αυτών τα πιο γνωστά είδη είναι η μεσογειακή φώκια (*Monachus Monachus*), που ζει και αναπαράγεται στα βραχώδη νησιά, το κοινό δελφίνι (*Delphinus delphis*), το ζωνοδέλφιο (*Stenela coeruleoalba*), το ρινοδέλφιο (*Tursiops truncatus*), ο μαυροπετρίτης (*Falco eleonora*) τα θαλασσοπούλια (*Larus audouinii*, *Puffinus yelkouans*, *Calonectris diomedea*), το κρινάκι της θάλασσας (*Pancreatium maritimum*) η φριτιλάρια (*Fritillaria sporadum*) και πολλά άλλα.

Στέφανος Παρασκευόπουλος,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου - Β. Σποράδων

ανθρωπογενών παραμέτρων της περιοχής, που απορρέουν από το θεσμικό πλαίσιο (π.χ. διαχειριστικό σχέδιο, υδρογεωλογική μελέτη, μελέτη βιοσφαιρικής κλπ.).

- Ενέργειες ενήμερωσης - ευαισθητοποίησης.
- Έργα που έχουν να κάνουν με την προστασία του δάσους, των υγροτόπων και των αμμοθινών.
- Ενέργειες παρακολούθησης του φυσικού περιβάλλοντος.

Χαρακτηριστικά

Η περιοχή συνιστά ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον μωσαϊκό φυσικών

προστασίας γύρω από τη λιμνοθάλασσα Μουστού.

Παρέμβαση: Ο φορέας μας προσπαθεί εντατικά να αντιμετωπίσει τα προβλήματα αυτά, αφενός με την επίσημη της έκδοσης της σχετικής Κοινής Υπουργικής Απόφασης, αφετέρου με μια εκ νέου οριοθέτηση των ζωνών προστασίας του συνόλου των υγροτόπων του πάρκου με επιστημονικά κριτήρια και εργαλεία. Για την πυροπροστασία ο φορέας μας συνεργάζεται με την Πυροσβεστική Υπηρεσία.

Χαρακτηριστικά: Η περιοχή συνδυάζει μια πλούσια πολιτισμική παράδοση, με κυρίαρχη τη μακρόχρονη παρουσία και συνδιαμόρφωση του τοπίου από τον άνθρωπο, με μια εξίσου αξιόλογη χλωρίδα (με πολλά ενδημικά είδη) και πανίδα. Μερικοί από τους οικοτόπους του είναι μοναδικοί ή ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως είναι οι εκτεταμένες δασικές εκτάσεις με μαύρη πεύκη, τα δάση με δενδροκέδρο στη Μονή Μαλεβής, οι κασταναώνες στην Καστάνιτσα, η χαράδρα του Δαφνώνα κ.ά.

Μαρία Αναγνωστοπούλου,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρων και Υγρότοπου Μουστού

Υγρότοπος Κοτυχίου - Στροφυλιάς

Πρόβλημα: • Πυρκαγιές κατά τη θερινή περίοδο.

- Ανεξέλεγκτη βόσκηση.
- Καταπατήσεις που εντοπίζονται στην περιοχή των Σαμαραϊκών.
- Λατομική δραστηριότητα στα Μαύρα Βουνά με αποτέλεσμα την περιβαλλοντική όχληση της ευρύτερης περιοχής και προβλήματα στην αποκατάσταση της λατομικής ζώνης.
- Διάβρωση παραλιακής ζώνης, ειδικά της λουρονηρίδας που χωρίζει τη λιμνοθάλασσα του Κοτυχίου από τη θάλασσα.
- Λαθροθηρία.

Παρέμβαση: Εκτός από τις πάγιες δραστηριότητες του φορέα, που βασικά είναι η επίβλεψη και η καταγραφή στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, η επικοινωνία με τις αρμόδιες υπηρεσίες και η γνωμοδότηση για τις δραστηριότητες εντός του πάρκου, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ προγραμματίζονται και οι παρακάτω δράσεις:

- Συνέχιση της λειτουργίας του φορέα.
- Περιγραφικές μελέτες των φυσικών και

οικοτόπων, όπως δάση κουκουναριάς και Χαλέπιου Πεύκης, λιμνοθάλασσες, έλη, παραλιακές αμμοθίνες, φρύγανα, καλλιέργειών και μικρών οικισμών.

Το φυτικό είδος *Centaurea niederi* το οποίο έχει συμπεριληφθεί στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43 EEC είναι σπάνιο ενδημικό είδος της Ελλάδας και αναπτύσσεται στα Μαύρα Βουνά. Άλλα σημαντικά φυτικά είδη της περιοχής που χρήζουν προστασίας είναι τα εξής: *Fraxinus angustifolia*, *Halocnemum strobilaceum*, *Coris monspeliensis*, *Cotula coronopifolia*, *Lipia inundatum*, *Pancreatium maritimum*.

Στις αμμόδεις παραλίες της περιοχής γεννά τα αυγά της η θαλάσσια χελώνα *Caretta Caretta*. Άλλα σπάνια είδη σπονδυλωτών (πλην πουλιών) της περιοχής είναι η βίδρα και δύο είδη νυχτερίδας.

Η περιοχή βρίσκεται πάνω στο δυτικό διάδρομο μετανάστευσης των πουλιών και το Κοτύχι είναι η νοτιότερη λιμνοθάλασσα στο διάδρομο αυτό. Φιλοξενείται πολύ σημαντική ορνιθοπανίδα που περιλαμβάνει υδρόβια, παρυδάτια και αρπακτικά πουλιά, πολλά από τα οποία είναι απειλούμενα στην Ελλάδα.

Νικόλαος Καραβάς,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Υγρότοπου Κοτυχίου - Στροφυλιάς ▶

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών

Πρόβλημα: Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών αντιμετωπίζει προβλήματα που αφορούν κυρίως:

- α. Παράνομη υλοτομία, κυρίως σε μία ζώνη παράλληλη με τα σύνορα με την Αλβανία.
- β. Παράνομη απόληψη αδρανών υλικών (κυρίως άμμου), αλλά και διάσπαρτη διάθεση α-

συναισθημάτων για τους επισκέπτες.

γ. Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και των εξαιρετικής ποιότητας προϊόντων του τόπου.

δ. Ανάπτυξη συνεργασίας και σχέσεων εμπιστοσύνης με τις γείτονες χώρες με τις οποίες μοιραζόμαστε το Πάρκο Πρεσπών. Η συνεργασία αυτή χάρις στις μακρόχρονες προσπάθειες του Δήμου Πρεσπών, της Εταιρείας Προστασίας Πρεσπών και της Πολιτείας, η οποία πρόσφατα, μέσω του ΥΠΕΚΑ, δίδει ιδιαίτερη έμφαση στη δια-

Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα

Πρόβλημα

Το σύμπλεγμα των υγροτόπων Γαλλικού, Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα και Αλυκών Κίτρους βρίσκεται πολύ κοντά σε μία μεγαλούπολη, τη Θεσσαλονίκη, και συνδέεται άμεσα με έναν από τους πλέον παραγωγικούς κάμπους της χώρας. Όμως, οι οικονομικές δραστηριότητες δεν πραγματοποιούνται χωρίς κόστος και η πραγματικότητα αυτή δημιουργεί μία σειρά προβλημάτων.

Η ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων νερών είναι ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα και οφείλεται, κυρίως, στα αστικά λύματα που δέχονται τα ποτάμια, στην εντατική χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, στα βιομηχανικά λύματα και στους διασυνοριακούς ρύπους. Ακόμη, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα είναι η ανεξέλεγκτη απόρριψη μπάζων και σκουπιδιών. Η παράνομη δόμηση, η πίεση για βιομηχανική ανάπτυξη, η εντατική κτηνοτροφία, το παράνομο κυνήγι, καθώς και οι παράνομες αμοληψίες συμπληρώνουν το «παζλ» των πιέσεων που δέχεται η περιοχή.

Παρέμβαση: Στις άμεσες προτεραιότητες του Φορέα Διαχείρισης είναι η εκπόνηση

πορριμμάτων και μπάζων.

γ. Παράνομη αλιεία και θήρα τόσο σε περιοχές όπου απαγορεύεται όσο και με εργαλεία που έχουν απαγορευτεί.

δ. Μη τήρηση των περιβαλλοντικών όρων σε εκτελούμενα έργα (ακόμη και δημόσια).

Σημαντικό θέμα αποτελεί το καθεστώς εργασίας του προσωπικού (συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου, αμοιβή από προγράμματα), που δεν επιτρέπει το μακροχρόνιο σχεδιασμό, και συνθήκες εργασιακής σταθερότητας.

Παρέμβαση: Όσον αφορά τις παρεμβάσεις που προγραμματίζονται, μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα:

α. Ανάπτυξη συνεργασίας και σχέσεων εμπιστοσύνης με τους κατοίκους και τους φορείς της περιοχής και υπέρβαση των αντιθέσεων, οι οποίες πολλές φορές προκαλούνται από το καθεστώς προστασίας, που σε μερικά σημεία χρήζει αναθεώρησης.

β. Παρακολούθηση, διαχείριση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών, η σημαντική βιοποικιλότητα του οποίου, σε συνδυασμό με το μοναδικό τοπίο της περιοχής, αποτελούν ανεξάντλητη πηγή θετικών εικόνων και

συνοριακή συνεργασία, αποτελεί ιδιαίτερα ελπιδοφόρο στοιχείο της περιοχής.

Χαρακτηριστικά: Η σημαντική βιοποικιλότητα της περιοχής έχει αναδείξει το Εθνικό Πάρκο Πρεσπών ως μια από τις πιο αξιόλογες προστατευόμενες περιοχές παγκοσμίως. Στην περιοχή απαντώνται πάνω από 1.500 είδη κλωρίδας (ποσοστό μεγαλύτερο από το 25% της ελληνικής κλωρίδας), πολλά από τα οποία είναι σπάνια και ενδημικά, όπως είναι το ενδημικό είδος Κενταύρεια της Πρέσπας, και άλλα. Η πανίδα της περιοχής, επίσης, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στην Πρέσπα απαντώνται, περίπου, 260 είδη πουλιών από τα 400 συνολικά στην Ελλάδα με πιο χαρακτηριστικά είδη τον αργυροπελεκάνο (*Pelecanus crispus*), ο οποίος είναι απειλούμενο είδος, ενώ τα τελευταία χρόνια στις Πρέσπες εμφανίζει τη μεγαλύτερη αποικία αναπαραγωγής σε παγκόσμιο επίπεδο και ο Ροδοπελεκάνος (*Pelecanus onocrotalus*). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους επισκέπτες παρουσιάζουν επίσης τα θηλαστικά και ιδιαίτερα η καφέ αρκούδα.

Γεώργιος Παρισόπουλος,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών

φορική διαχείριση των φερτών υλών είναι μερικές από τις βασικές στρατηγικές που έχουμε θέσει στο πλαίσιο του «Στρατηγικού Σχεδίου για τη διατήρηση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των περιοχών "Natura 2000" στο Δέλτα Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα», το οποίο έχουμε ήδη εκπονήσει.

Χαρακτηριστικά: Χωρίς να σημαίνει ότι οι οικότοποι και τα υπόλοιπα ήδη κλωρίδας και πανίδας του Εθνικού Πάρκου Δέλτα Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα είναι ήσσονος σημασίας, ο βασικός λόγος για την ανακήρυξη της περιοχής σε Εθνικό Πάρκο είναι η πλούσια ορνιθοπανίδα της. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί 278 είδη πουλιών, δηλαδή το 63% των ειδών που έχουν παρατηρηθεί έως σήμερα στην Ελλάδα, από τα οποία τα 97 είδη φωλιάζουν. Τα πουλιά είναι αναμφισβήτητα τα πιο εντυπωσιακά πλάσματα του υγροτόπου και προκαλούν το ενδιαφέρον των ειδικών -και μη- επισκεπτών του. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όμως, έχουν για τους επισκέπτες και τα άγρια άλογα που συναντά κανείς στα λιβάδια του Αξιού ποταμού, αλλά και ένα από τα ελάχιστα στην Ελλάδα κοπάδια νεροβούβαλων, που συναντά κανείς συνήθως στις εκβολές του Γαλλικού.

Θεμιστοκλής Κουιμτζής,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Δέλτα
Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα

του Σχεδίου Διαχείρισης, με βάση το οποίο θα καθοριστούν οι χρήσεις γης εντός της περιοχής ευθύνης, καθώς και οι δράσεις μας για την επόμενη πενταετία.

Μία εκστρατεία για τη διαχείριση των σκουπιδιών, η αποκατάσταση και βελτίωση της λιμνοθάλασσας Καλοχωρίου, η μείωση της πίεσης του κυνηγιού και της λαθροθηρίας, η αει-

Στενά και εκβολές ποταμών Αχέροντα - Καλαμά

Πρόβλημα: Οι κυριότερες πιέσεις στα οικοσυστήματα αυτά προέρχονται:

α) από την απορροή υδάτων και υγρών αποβλήτων από το λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων μέσω της τάφρου της Λαψίστας, από την οποία καταλήγουν στον παραπόταμο Βελτσιόστικο και από εκεί στον Καλαμά, β) από τις γεωργικές απορροές των καλλιεργούμενων εκτάσεων που γεινιάζουν με τους ποταμούς και το Έλος Καλοδικίου, γ) από τις απορροές που προέρχονται από σταβλικές εγκαταστάσεις που κωροθετούνται στις παράκτιες ζώνες, δ) από την έντονη τουριστική δραστηριότητα που παρατηρείται κυρίως στα Στενά και στις Εκβολές του ποταμού Αχέροντα, ε) από τα δηλητηριασμένα δολώματα τα οποία αποτελούν τον σημαντικότερο παράγοντα για την κατάρρευση του πληθυσμού των μεγάλων αρπακτικών πτηνών, στ) από την ανορθολογική διαχείριση του δασικού πλούτου και τις αλόγιστες αποψιλώσεις, ζ) από την έντονη κυνηγετική δραστηριότητα.

Παρέμβαση: Ο Φορέας Διαχείρισης, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του έχει προγραμματίσει την παρακολούθηση των σημαντικότερων ειδών και τύπων οικοτόπων των προστατευόμενων περιοχών, την ενημέρωση - ευαισθητοποίηση

των κατοίκων των περιοχών και παρεμβάσεις που αφορούν τη σωστή διαχείριση των δραστηριοτήτων που ασκούνται σε όλες τις προστατευόμενες περιοχές.

Χαρακτηριστικά: Οι περιοχές ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές «Στενά και Εκβολές Αχέροντα», «Στενά Καλαμά», «Δέλτα Καλαμά» και «Έλος Καλοδικίου», συνολικής έκτασης 15.769 εκταρίων, οι οποίες ανήκουν στους Νομούς Θεσπρωτίας και Πρέβεζας και έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο «Natura 2000» λόγω της ιδιαίτερης βιολογικής και οικολογικής τους αξίας.

Βασικά χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας, ικανά να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών, αποτελούν: η πλούσια σε είδη και αφθονία ορνιθοπανίδα, οι εξαιρετικού φυσικού κάλλους οικότοποι που σχηματίζουν τα διάφορα είδη κλωρίδας σε συνδυασμό με αβιοτικούς παράγοντες, όπως οι υδάτινοι πόροι, η μορφολογία του εδάφους και η ύπαρξη σπάνιων ειδών χερσαίας πανίδας (όπως η καφέ αρκούδα) στο εν πολλοίς παρθένο ακόμα έδαφος της βορειοδυτικής Ελλάδας.

Θεόδωρος Κομηνός,
Πρόεδρος Δ.Σ. Φορέα Διαχείρισης Στενών Και Εκβολών
Ποταμών Αχέροντα Και Καλαμά

ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Το ευαίσθητο υπόβαθρο της ζωής στον πλανήτη

της δρος **ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΘΕΟΧΑΡΗ***

Το 2010 έχει ανακηρυχθεί από τον ΟΗΕ **Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας**, με στόχο να αναληφθούν δράσεις για τη διάσωση της βιοποικιλότητας, καθώς, όπως αποδεικνύεται από τα πορίσματα της έκθεσης GBO-3 του UNEP¹, στις περισσότερες περιοχές του πλανήτη τα φυσικά οικοσυστήματα συρρικνώνονται και σχεδόν το ένα τέταρτο των φυτών απειλείται με εξαφάνιση.

Στην έκθεση GBO-3, η οποία βασίστηκε στα συμπεράσματα εκθέσεων από 110 χώρες, διαπιστώνεται ότι ο πληθυσμός των πτηνών σε αρόσιμες γαίες έχει συρρικνωθεί κατά 50%, κατά μέσο όρο από το 1980, λόγω κυρίως της ευρύτερης χρήσης εντομοκτόνων και ζιζανιοκτόνων, ενώ μειώνεται ο αριθμός του 42% των αμφιβίων στον πλανήτη. Επίσης, συρρικνώνεται η γενετική ποικιλότητα των καλλιεργειών και των ζώων για εκτροφή.

Η ΕΕ, θέλοντας να δώσει ένα ισχυρότερο μήνυμα, ήδη από το 2002, ανέλαβε μια φιλόδοξη δέσμευση, που στόχευε στην ανακοπή της απώλειας της βιοποικιλότητας έως το 2010. Σχετική αξιολόγηση, ωστόσο, από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΟΠ)² δείχνει ότι, παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε ορισμένες περιοχές, ο φιλόδοξος αυτός στόχος δεν θα επιτευχθεί τελικά, καθώς η βιοποικιλότητα χάνεται με ανησυχητικούς ρυθμούς.

Η ΕΕ έχει συγκροτήσει το δίκτυο «Natura 2000», που αποτελεί το μεγαλύτερο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών στον κόσμο. Αποτελείται από, περίπου, 25.000 προστατευόμενες³ περιοχές σε όλα τα

κράτη - μέλη. Το δίκτυο καλύπτει έκταση 880.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, περίπου, που αντιστοιχούν στο 17% του εδάφους της ΕΕ.

Κλιματική αλλαγή: Μια ακόμη απειλή για τη βιοποικιλότητα

Σε πρόσφατη έκθεση του ΕΟΠ, η οποία αποτιμά την κατάσταση της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη, φαίνεται ότι αξιοσημείωτη επίδραση έχει η κλιματική αλλαγή. Η έκθεση, με τον τίτλο «Πρόσδος προς το στόχο της βιοποικιλότητας για το 2010»⁴ μελέτησε 122 κοινά είδη πουλιών στην Ευρώπη και διαπίστωσε ότι 92 από αυτά έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την κλιματική αλλαγή, ενώ 30 έχουν επηρεαστεί θετικά. Πέραν της άμεσης επίπτωσης της κλιματικής αλλαγής στη βιοποικιλότητα, υπάρχει και η έμμεση, εξαιτίας της επιδείνωσης της κατάστασης ορισμένων φυσικών πόρων που συνδέονται άρρηκτα με τη βιοποικιλότητα, όπως, για παράδειγμα, οι υδατικοί πόροι, το έδαφος κ.ά.

Η Ελλάδα

Η Ελλάδα αποτελεί σημαντική περιοχή για την ευρωπαϊκή και τη μεσογειακή πανίδα και κλωρίδα. Έως σήμερα, έχουν καταγραφεί 23.130 είδη ζώων της ξηράς και των γλυκών νερών και άλλα 3.500 θαλάσσια είδη (Λεγάκις 2004)⁵. Επίσης, έχουν καταγραφεί 3.956 ενδημικά είδη της ξηράς και των γλυκών νερών (Fauna Europaea 2004)⁶, σε συγκεκριμένες, δε, ομάδες ζώων το ποσοστό ενδημισμού φθάνει το 64% (Λεγάκις και συνεργάτες, 2006)⁷. Στην Ελλάδα απαντούν 85 τύποι οικοτόπων, 57 είδη θηλαστικών, 47 είδη ερπετών, 11 είδη αμφιβίων, 21 είδη ψαριών, 46 είδη ασπονδύλων και 58 είδη φυτών κοινοτικού ενδιαφέροντος. Μια τεράστια οικολογική κληρονομιά, συνυφασμένη με την επιβίωσή μας, την οποία οφείλουμε να διατηρήσουμε. Θα μπορούσε κανείς να ανα-

φερθεί στο Σύνταγμα και το Άρθρο 24, στη νομοθεσία, στις δεσμεύσεις της χώρας μας έναντι διεθνών συμβάσεων, στη στρατηγική για την προστασία της βιοποικιλότητας, στο πρόσφατο νομοσχέδιο του ΥΠΕΚΑ, στους φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και σε όλο το υπάρχον πλέγμα νόμων και προβλέψεων.

Πέρα και πάνω από όλα αυτά, όμως, πρέπει να υπάρχει η βούληση και το όραμα της κοινωνίας να διατηρήσει το φυσικό απόθεμα της χώρας και να γίνει και δική της υπόθεση η προστασία του. Όσο αυτή δεν εκφράζεται και, απεναντίας, η βιοποικιλότητα εκλαμβάνεται ως εμπόδιο στην ανεξέλεγκτη επέκταση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων εις βάρος του ευαίσθητου υποβάθρου πάνω στο οποίο εδράζεται η ζωή, τότε το μέλλον διαγράφεται δυσοίωνα.

Πηγές

1. GBO-3 (Global Biodiversity Outlook-3, Προβλέψεις για την Παγκόσμια Βιοποικιλότητα), <http://gbo3.cbd.int>
2. ΕΟΠ, 2009, Εκλογικευση των ευρωπαϊκών δεικτών βιοποικιλότητας (SEBI): <http://www.eea.europa.eu/publications/progress-towards-the-european-2010-biodiversity-targeten>
3. http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/db_gis/pdf/area_calc.pdf
4. <http://www.cbd.int/convention/articles.shtml?a=cbd-02>
5. Λεγάκις Α., 2004. Πόσα είδη ζώων υπάρχουν στην Ελλάδα; Πανελλ. Συνεδρ. Ένωσης Ελλήνων Οικολόγων & Ελληνικής Ζωολογικής Εταιρείας, Μυτιλήνη, Νοέμβριος 2004.
6. Fauna Europaea Web Service 2004. Fauna Europaea version 1.1, Available online at <http://www.faunaeur.org>
7. Λεγάκις Α., Ρ. Τζαννετάτου - Πολυμένη, Σ. Γκιώκας, Κ. Σωτηρόπουλος (επιμέλεια), 2006. Ζωική Ποικιλότητα. Πανεπιστήμιο Αθηνών, 217 σελ.
8. ΕΟΠ, 2009, SEBI: <http://www.eea.europa.eu/publications/progress-towards-the-european-2010-biodiversity-targeten>

* Πολιτικός Μηχανικός – Περιβαλλοντολόγος, Επιμελήτρια ΜΕΠΑΑ